

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

**щодо проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів
України щодо посилення вимог законів України, спрямованих
на створення безперешкодного доступу для осіб з інвалідністю
до будівель і споруд
(реєстр. № 6536 від 1 червня 2017 року)**

Комітет з питань правової політики та правосуддя на засіданні 16 листопада 2017 року (протокол № 65) розглянув на відповідність Конституції України проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення вимог законів України, спрямованих на створення безперешкодного доступу для осіб з інвалідністю до будівель і споруд (реєстр. № 6536 від 1 червня 2017 року), поданий Кабінетом Міністрів України (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою Законопроект розроблений з метою встановлення ефективного механізму контролю за дотриманням вимог законодавства щодо створення безперешкодного доступу особам з інвалідністю до будівель і споруд.

Для досягнення мети суб'єктом права законодавчої ініціативи пропонується внести зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення, якими посилюються санкції за порушення законодавства під час планування і забудови територій, що стосуються врахування потреб осіб з інвалідністю відповідно до будівельних норм, стандартів і правил стосовно доступності для маломобільних груп населення. Також Законопроектом передбачається внесення змін до законів України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», «Про регулювання містобудівної діяльності», «Про архітектурну діяльність» та «Про основи містобудування» щодо посилення вимог стосовно забезпечення доступності для осіб з інвалідністю територій населених пунктів, житлових і громадських будинків і споруд, а також виконання відповідних норм у будівельній, містобудівній та архітектурній діяльності.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України Комітет виходить з такого.

В Основному Законі України зазначається, що Україна є демократичною, соціальною, правовою державою (стаття 1), органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України (частина друга статті 6), в Україні визнається і діє принцип верховенства права, закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частини перша, друга статті 8).

Конституційний Суд України у Рішенні від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005 зауважив, що складовими принципу верховенства права є, зокрема, правова передбачуваність та правова визначеність, які необхідні для того, щоб учасники відповідних правовідносин мали можливість завбачати наслідки своїх дій і бути впевненими у своїх законних очікуваннях, що набуте ними на підставі чинного законодавства право, його зміст та обсяг буде ними реалізовано (абзац третій пункту 4 мотивувальної частини).

До того ж, у Рішенні Конституційного Суду України від 2 листопада 2004 року № 15-рп/2004 встановлено, що верховенство права - це панування права в суспільстві. Верховенство права вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозастосовну діяльність, зокрема у закони, які за своїм змістом мають бути проникнуті передусім ідеями соціальної справедливості, свободи, рівності тощо (абзац другий підпункту 4.1 пункту 4 мотивувальної частини).

Відповідно до правової позиції Конституційного Суду України, адміністративна відповідальність в Україні та процедура притягнення до адміністративної відповідальності ґрунтуються на конституційних принципах та правових презумпціях, які зумовлені визнанням і дією принципу верховенства права в Україні (абзац перший підпункту 4.1 пункту 4 мотивувальної частини Рішення від 22 грудня 2010 року № 23-рп/2010).

Конституцією України (частина друга статті 3) проголошено, що права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

При цьому, як зазначив Конституційний Суд України в Рішенні від 24 грудня 2004 року № 22-рп/2004, забезпечення прав і свобод потребує законодавчого закріплення механізмів (процедур), які створюють реальні можливості для здійснення кожним громадянином прав і свобод (абзац четвертий підпункту 3.2 пункту 3 мотивувальної частини).

За приписом частини першої статті 9 Основного Закону України чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України.

Верховною Радою України Законом України № 1767-VI від 16 грудня 2009 року ратифіковано Конвенцію про права осіб з інвалідністю (далі – Конвенція), якою визнано, що інвалідність є результатом взаємодії, яка

відбувається між людьми, які мають порушення здоров'я, і відносницькими та середовищними бар'єрами і яка заважає їхній повній та ефективній участі в житті суспільства нарівні з іншими (пункт е) преамбули).

Конвенцією передбачено, щоб надати особам з інвалідністю можливість вести незалежний спосіб життя й усебічно брати участь у всіх аспектах життя, держави-учасниці вживають належних заходів для забезпечення особам з інвалідністю доступу нарівні з іншими до фізичного оточення, до транспорту, до інформації та зв'язку, зокрема інформаційно-комунікаційних технологій і систем, а також до інших об'єктів і послуг, відкритих або таких, що надаються населенню, як у міських, так і в сільських районах. Ці заходи, які включають виявлення й усунення перепон і бар'єрів, що перешкоджають доступності, повинні поширюватися, зокрема, на будинки, дороги, транспорт й інші внутрішні та зовнішні об'єкти, зокрема школи, житлові будинки, медичні установи та робочі місця

Держави-учасниці вживають також належних заходів для того, щоб розробляти мінімальні стандарти й керівні орієнтири, що передбачають доступність об'єктів і послуг, відкритих або таких, що надаються населенню, уводити їх у дію та стежити за їх дотриманням (стаття 9).

Згідно зі Стандартними правилами забезпечення рівних можливостей для осіб з інвалідністю держави повинні вживати заходів для усунення бар'єрів, що перешкоджають використанню матеріального оточення. В число таких заходів слід включити розробку стандартів і керівних принципів, а також розгляд питання про прийняття законодавчих актів, спрямованих на забезпечення доступу до різних об'єктів загального користування, таким, як житлові приміщення, будівлі, послуги громадського транспорту та інші транспортні засоби, вулиці та інші об'єкти вуличного оточення.

Державам слід забезпечити, щоб архітектори, інженери-будівельники та інші фахівці, які в силу своєї професії займаються проектуванням і створенням матеріального оточення, мали доступ до адекватної інформації про політику по питанням, що стосуються інвалідів, і про заходи щодо забезпечення доступності.

При проектуванні і створенні матеріального оточення слід з самого початку процесу проектування включати вимоги про його доступність.

При розробці стандартів і норм, що регулюють доступність для інвалідів, слід проводити консультації з організаціями інвалідів. Їх слід також залучати до участі в цій діяльності на місцях з самого початку етапу планування при розробці проектів будівництва громадських об'єктів, що дозволить забезпечити максимальну ступінь доступності для інвалідів до матеріального оточення (пункт а) правила 5).

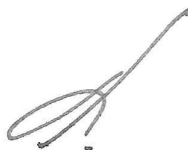
Конституцією України (пункти 1, 22 частини першої статті 92) встановлено, що права і свободи людини і громадянина, гарантії цих прав і свобод, а також діяння, які є адміністративними правопорушеннями, та відповідальність визначаються виключно законами.

Водночас, у Рішенні Конституційного Суду України від 30 травня 2001 року № 7-рп/2001 зазначено, що за своїм змістом пункт 22 частини першої статті 92 Конституції України спрямований не на встановлення переліку видів юридичної відповідальності. Ним визначено, що виключно законами України мають врегульовуватись, зокрема, підстави адміністративної відповідальності – діяння, які є адміністративними правопорушеннями, та відповідальність за них. У такий спосіб Конституція України заборонила врегульовувати зазначені питання підзаконними нормативно-правовими актами та встановила, що лише Верховна Рада України у відповідному законі має право визначати, яке правопорушення визнається, злочином, та міру відповідальності за нього (абзац сьомий пункту 2 мотивувальної частини).

Прийняття законів Основний Закон України відносить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85).

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення вимог законів України, спрямованих на створення безперешкодного доступу для осіб з інвалідністю до будівель і споруд (реєстр. № 6536 від 1 червня 2017 року), поданий Кабінетом Міністрів України, не суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ